

МОЛАДЗЕВАЯ ДУМКА

студзень 2008г. №1 (14)

Артур Фінкевіч – актывіст крыўданаправадзячых ініцыятыў
апазіцыі "Малады Фронт".
Увосень 2006 году ён атрымаў да 2 гадоў "чэш" за сваё супрацьстаянне
выявіў і адбыў пакаранне ў 1 гадоў. 28 верасня 2007-га
Артур быў змешчаны новай афіцыйнай справы па "чэшчаным
закладах утрымання". З таго часу актывіст ініцыяваў 3 пачаткі гораў
2008 г. Мінска. Цяпер ён пакарае да 3 гадоў вышэйшымі кайдз

Навіны
"БЕЛСАТ" пачынае працу

Меркаваньні
Аляксандар Мілінкевіч

Падзеі
Зьміцер Хведарук

Тэма
Прадпрымальнікі

Гісторыя
Крылатыя вершнікі

ВІНШУЕМ УСІХ ЧЫТАЧОЎ "МОЛАДЗЕВАЙ ДУМКІ" З НОВЫМ ГОДАМ І СА СЬВЯТАМ БОЖАГА НАРАДЖЭННЯ!

* Жадаем любові, мудрасці й антымізму,
шанаваць Беларусь і з годнасьцю беларусамі звацца!

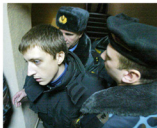
Запрашаем усіх жадаючых прыняць удзел у стварэньні "моладзевай думкі".
Калі вы маеце што сказаць, калі ў вас ёсьць цікавыя творы, ідзі ды прапановы -
калі ласка, дасылайце свае лісты на нашу адрэсу - з радасцю надрукуем!
Адрэса для донісцаў /e-mail/: moladzievaya@gmail.com

ЗЬМЕСТ

ВІНШАВАНЬНІ З НОВЫМ ГОДАМ	2	ЗЬБІТЫ МІЛІЦЫЙ ЯЗЫЦЕР ХВЕДАРУК НЯ МОЖА РАЗМАЎЛЯЦЬ	8
ЧАЛАВЕК 2007 ГОДУ - МАЛАДАФРОНТАВЕЦ	2	ЧЫМ ТЛУМАЧЫЦА ПРАТЭСТНЫ ВЫБУХ ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ?	10
"БЕЛСАТ" ПАЧЫНАЕ ПРАЦУ	4	КРЫЛАТЫЯ ВЕРШНІКІ	12
2008 ГОД НА БЕРАСЬЦЕЙШЧЫНЕ	4	АДУКАЦЫЯ	13
АМБАСАДА ЗША: КЛЮЧ ДА ПАПРАВЫ АДНОСІНАЎ У БЕЛАРУСКІХ РУКАХ	4	БЕРАСЬЦЕ: ПЕРАНАСЫЧЭНЬНЕ РОКАМ	14
ЗІМОВАЯ КАЗКА КОЛЬСКОЙ ПАЎВЫСПЫ	5	БЕЛАРУСЫ - БЕЛАРУСАМ: СЬВЯТОЧНЫЯ ВІНШАВАНЬНІ	15
АЛЯКСАНДАР МІЛІНКЕВІЧ: НЕ ДАЙ БОГ НАМ ЭКАНАМІЧНАГА КРЫЗІСУ	6	ПРА МАЛЕНЬКАГА ПАТРЫЁТА ЦЫБУЛКУ	16
ДЭЛЕГАЦЫЯ БЕЛАРУСКАЙ АПАЗЫЦЫІ СУСТРЭЛАСЯ З ДЖОРДЖАМ БУШАМ	8		

ЧАЛАВЕК 2007 ГОДУ - МАЛАДАФРОНТАВЕЦ

nn.by

Хто тыя людзі, якія зрабілі гэты год непадобным да папярэдніх? Кім гэты год быў адзначаны, хто пераступіў праз сябе, хто трапіў у леталёсы пад лічбай 2007? Асобы году ў вэрсіі nn.by.

2007 год адзначыўся беспрэцэдэнтным ціскам на сяброў незарэгістраванага "Маладога фронту". Ён пачаўся арыштам Зьмітра Хведарука і Алега Корбана, якіх зьмяшчалі на некалькі дзён у сыднейскі ізалятар КДБ - "амэрыканку". Пасьля быў "Працэс п'яці", калі на лаве

падсудных за ўдзел у незарэгістраванай арганізацыі адначасова аказаліся Зьміцер Хведарук, Барыс Гарэцкі, Алег Корбан, Аляксей Янушэўскі і Наста Палажанка, апошняя на той момант была яшчэ непаўналетняй. Суд прыпаў на пэрыяд "лібэралізацыі" пасьля сустрэчы Натальні Пяткевіч з памочнікам дырэктара ЗША Дэвідам Крамэрам (за час пасьля той сустрэчы ён пасьпеў стаць самым маладым у найноўшай гісторыі намеснікам дырэктара), таму маладзёнаў толькі аштрафавалі.

Восеньню суды над актывістамі прадоўжыліся ў рэгіёнах: у Салігорску было вынесена папярэджаньне Івану Шыпу, у Баранавічах аштрафавалі Яраслава Грышчэню, а ў Нясвіжы - кроккую Насту Азарку, паводле ўсё таго ж сумнавядомага 193-яга артыкулу Крымінальнага кодэксу.

Новыя крымінальныя справы былі заведзеныя супраць Зьмітра Дашкевіча і Артура Фінкевіча, які ўжо адбывалі зьняволеньне ў турме і на "хімі". Даць новы тэрмін Дашкевічу за ўхіленьне ад дачы паказаньняў не наважыліся. Затое Артура за парушэньне ўнутранага парадку камэндатуры пакаралі па поўнай -

паўтара году турмы.

Нарэшце, Зьмітра Хведарука, адрэзу пасьля ягонага візиту ў Вашынгтон і сустрэчы там з Джорджам Бушам, у часе акцыі супраць саюзу з Расеяй зьбіў амон, да страты прытомнасьці. На сьвечы яшчэ тры крымінальныя справы заведзеныя на маладафронтаўцаў з Гомельскай вобласьці.

Маладафронтаўцы заслужылі павагу і сваё сяброў, і праціўнікаў сваёй гатоўнасьцю ахвяраваць уласнай свабодай, здароўем і нават жыццём у імя сваіх ідэяў. Яны надалі часам зашмальцованым павіццям "палітычныя і культурныя правы", "свабода" і "каштоўнасьці" канкрэтыя кошт: два гады, паўтара году, няпэўнасьці. Кожны можа сабе ўявіць, што перажывае 18-гадовы юнак у ноч перад крымінальным судом.

Маладафронтаўцы ўнеслі і яшчэ адну навіну ў грамадзкае жыццё: матэрыячныя рэпрэсіі супраць іх не выклікалі жаху і здранценьняў, а наадварот узьнімалі хвалю салідарнасьці, што дакваталася да Нясвіжаў і Магілёваў. Усё гэта дае падставу лічыць асобамі году ў беларускай палітыцы менавіта іх.

Вяртанне году - Тадэвуш Кандрусевіч

Пасля 16 гадоў пастырскіх дзейнасці ў Расеі на Радзіму вярнуўся арцыбіскуп Тадэвуш Кандрусевіч. Каталіцкі касцёл узначаліў энэргічны пастыр, які вычувае свой маральны аўтарытэт.

Ахвяра сістэмы - Сцяпан Сухарэнка

Аўтар славагата выказвання пра дохлых пацуюць Сцяпан Сухарэнка сёлета пазбыўся пасады старшыні КДБ. Лукашэнка пры звальненні кліў: "З чэкістаў вы ператварыліся ў пастухоў". Хадзілі чуткі, што Сухарэнка мог быць нават арыштаваны, але ўрэшце ён аб'явіўся ў бацькоўскай хаце ў Светлагорскім раёне. І чакае новага прызначэння, чыёна, хоць першае сваё інтэрв'ю пасля адстаўкі даў "Народной волі". Якая сістэма, такія ахвяры.

Расчараванне - Юры Жадобін

Як высветлілася, на месца Сухарэнка прыйшла вартая замена. Новы кіраўнік службы Юры Жадобін на свой першы дзень чэкіста назваў палітычную апазіцыю "супольнасьцю дэструктыўных элемэнтаў", якія ёсць 17671 якіх КДБ ведае паіменна.

Салодкі галасок - Дзьмітры Калдун

Сымавак Дзьмітры Калдун годна прадставіў Беларусь на Эўрабачанні, конкурсе, якікую ўвагу якому надаюць толькі на абшарах былога Савецкага Саюзу.

Змагар году - Сяргей Сямёнаў

Сваёй прынцыповасцю гомаўскі хлопец Сяргей Сямёнаў адстаў павна запалняць па-беларуску мытнай дэкларацыі пры ўездзе і выездзе за мяжу. Некалькі раз за патрабаванне беларускамоўнага бланку на Сямёнава складалі адміністрацыйныя пратаколы, але ахвоту адстойваць законнае права не адбілі. Урэшце Сямёнаў перамог, што прызнаў нават старшыня Канстытуцыйнага суду Рыгор Васілевіч. За тое, што даўно зьяўляецца нормай для іншых народаў, беларусам усё яшчэ трэба змагацца.

Спартовец году - Аляксандр Глеб

Пасля сыходу з лёнданскага "Арэналу" французскай зоркі Тэры Анры беларус Аляксандр Глеб стаў лідэрам каманды і адным з найбольш яркіх гульцоў ангельскай прэм'ер-лігі. Ангельцы шкадуюць, што Глеб ня можа выступаць за іх зборную, а гішпанская "Барселёна" ня супраць бачыць капітана беларускай зборнай у сваіх шэрагах. Дзякуючы Аляксандру Глебу пра Беларусь

штодня дазнаюцца ўсё больш і больш людзей у свеце.

Аванс году - Агнешка Рамашэўская

Незалежнае беларускамоўнае тэлебачанне спарадзіла вялізны надзеі. Ці апрадае яно іх? Заслуга стварэння "Белсату" належыць перадасім ягонай дырэктарцы Агнешцы Рамашэўскай, і зь яе імем будучы зьяўляцца посьпехі і няўдачы каналу, што набірае прафэсіяналізму.

Новыя зоркі ў палітыцы - Юлія Цімашэнка і Дзьмітры Мядзведзеў

Пры канцы году Юлія Цімашэнка другі раз стала прэм'ер-міністрам Украіны. Менавіта яна разглядаецца як адна з найбольш юных прэтэндэнтаў на прэзідэнцтва на наступныя выбары.

Вызначыліся за пераемнікам і ў Расеі. Месца Пуціна зойме 42-гадовы Дзьмітры Мядзведзеў. На прэзідэнцтва яго вылучылі чатыры найбуйнейшыя палітычныя партыі. Мядзведзеў мае рэпутацыю аднаго з найбольш зрупаўскіх палітыкаў Крамля. Але ў той Расеі ясна, што нічога ня ясна. Бо хто будзе сапраўдным кіраўніком - малады Мядвед ці такі стары Пуцін, якому ствараюць вобраз "любімага кіраўніка" і "нацыянальнага лідэра" Ягоны культ нагадвае манархічны...

Прага ўлады - Уладзімер Пуцін

Дзьмітры Мядзведзеў адрэзаў паслыя вылучэння на прэзідэнцтва прапанаву ў Уладзімеру Пуціну пасаду прэм'ер-міністра. Пуцін здзяйсніў. Амэрыканскі часопіс Time прызнаў У. Пуціна сёлета чалавекам году. Сярод іншага, званьне Пуціну было прысуджанае за тое, што ён "істотна парушыў прынцыпы і ідэі, якія цяньця свабодных нацый".

Яна кінула выклік

Хілары ці яны Хілары? Калі дэмакраты такі выбіраюць сабе ў кандыдаты жонку Біла Клінтана... стоп... гэта непапалікарэктна... сенатар ад штату Нью-Ёрк Ms. Clinton, то амэрыканскія прэзідэнцкія выбары напэўна ператворцацца ў галасаванне за Клінтаніху ці супраць Клінтаніхі. Яна кінула выклік мужчынскай палітыцы, і яна антаганізуе Амэрыку. Ужо першыя перадыбары ў Аёве і Нью-Гэмпшыры неўзабаве лажажучы, ці гатовае даволі традыцыйная амэрыканская глыбіна зрабіць стаўку на бабуну... стоп... жанчыну ці згра... ай... афраамэрыканца... А што ад таго нам, кабанам, як казаў персанаж аднаго анекдота? А нам напэўна ад выніку амэрыканскіх выбараў вельмі залежыць, бо Амэрыка застаецца безумоўным рухавіком заходняга

свыту, і калі наступным прэзідэнтам акажацца такі самы стаўленік... стоп... чалавек, зьвязаны з нафтамным лобі, як Буш, і цэны на энэргасьбіты застануцца на цяперашнім узроўні. Беларусі будзе цяжка вытрымліваць нацскі Расеі.

Валадар хаосу

Пэрэз Мушараф, дыктатар Пакістану, 3 лістапада прыпыніў дзеяньне канстытуцыі і абвясціў надзвычайнае становішча ў сваёй 160-мільённай, г.зн. у 16 разоў больш населенай, чым Беларусь, краіне. Ягоная краіна мае атамную зброю і пры гэтым знаходзіцца ў канфілікце з атамнай Індыяй, мяжуе з Афганістанам. Яе разьдзіраюць палітычныя і рэлігійныя спрэчкі. Гледзячы на пахмуры твар зь таго былога дэсантніка, міжволі ўспамінаеш, як мала аддзяляе чалавечтва ад атамнай катастрофы і колькі адвагі трэба мець, каб кіраваць такім пеклам як Пакістан.

Нобэлеўскі намінант зь беларусаў - Станіслаў Шушкевіч

Калі тое было, што "беларусы нічога ня мелі"? ТВ маем, сусветных зорак маем, вось толькі б мову сваю... Драго да вяртаньня роўных прыватна-нацыянальнай культуры праходзіць праз палітычную барацьбу, і гэтым змаганьнем за свабоду, за чалавечую годнасьць, беларусы заслужылі ўвагу і павагу мільёнаў людзей у Вольным свеце. Другі год запар беларусы вылучаюць на атрыманьне Нобэлеўскай прэміі міру. Летась сярод прэтэндэнтаў быў старшыня ліквідаванай (што кепскае б...) праваабарончай арганізацыі "Вясна" Алесь Бяляцкі, сёлета - Станіслаў Шушкевіч, якога прапанавалі былі прэзідэнт Польшчы Лех Валэса.

Чалавек абавязку - Лявон Баршчэўскі

Пэдагог і перакладчык Лявон Баршчэўскі вярнуўся ў палітыку. Каля васьмі гадоў ён адмяжоўваўся ад палітычных дзейнасці, але на снежаньскім зьездзе Партыі БНФ Баршчэўскі быў вымушаны вярнуцца. Перад другім днём працы зьезду Партыя апынулася ў патавай сытуацыі, калі ніводзін з прэтэндэнтаў не набраў патрэбнай колькасьці галасоў. Як у 1999 годзе, фронт быў на мяжы расколу. Выратаваў становішча Лявон Баршчэўскі, які прапанавалі сваю кандыдатуру, як кампрамісную. Баршчэўскага падтрымалі амаль адзінагалосна.

Зьміцер Панкавец, Мікола Бугай

"БЕЛСАТ" ПАЧЫНАЕ ПРАЦУ

svaboda.org

Канал створаны ў рамках польскага грамадскага тэлебачання пры ўдзеле ўраду Польшчы. Праект зацверджаны і фінансуецца польскім парламентам. Большасць працаўнікоў "Белсату" - беларусы. Канал працуе на беларускай мове і адрасаваны найперш жыхарам Рэспублікі Беларусь.

У плянах "Белсату" - вясняць таксама праз інтэрнэт. Пакуль што на сайце каналу можна паглядзець прамацыйныя ролікі. У свой першы дзень, 10 снежня, "Белсат" працуе ў тэставым рэжыме. Тлумачыць кіраўнік службы інфармацыі Аляксей Дзікавіцкі:

"Тэставае - тры гадзіны. Што да

звычайнага рэжыму, праз 2-3 месяцы мы павінны перайсці на 16 гадзін, які плянавалася. Як гэта і будзе выглядаць у канчатковым варыянце".

Тры гадзіны - разам увесь эфір. Арыгінальная праграма пакуль мае адну гадзіну. 10 снежня, апроч іншага, можна ўбачыць навіны, запіс

рок-канцэрты з удзелам беларускіх выканаўцаў, а таксама сатырычную праграму "Саша і Сірожа".

Ад 8 студзеня арыгінальны эфір пашырыцца да 2 гадзін. А яшчэ праз некалькі месяцаў працягласць арыгінальнага эфіру складзе ўжо 4 гадзіны, якія цягам сутак будуць паўтарацца. Апроч навінаў, сатырычных і музычных перадач "Белсат" плянуе дэманстраваць ток-шоў, дакументальныя і мастацкія фільмы, тэлевізійныя драматычныя пастаноўкі, аўтарскія праграмы розных жанраў і іншае. Ёсць страс (...), але таксама і адчуванне эўфарыі.

Убачыць перадачу каналу "Белсат" можна праз спадарожнік "Astra", а ад студзеня 2008 года - праз спадарожнік "Sirius".

Севярын Квяткоўскі

2008 ГОД НА БЕРАСЬЦЕЙШЧЫНЕ

polskieradio.pl/zagranica/by

Кіраўніцтва Берасцейскай вобласці агучна перспектывы развіцця рэгіёну на 2008 год, зацвердзіла бюджэт і прагнозы сацыяльна-эканамічнага паказальніка.

Хоча бягучы год бачыцца даволі напружаным па шэрагу параметраў, то ў будучэце ўпершыню прадугледжаныя

выдаткі на фінансаванне асявятлення і добраўпарадкавання сельскіх населеных пунктаў, умацаванне матэрыяльнай базы вёскі, падтрыманне ў належным стане сыстэмаў водазабеспячэння. На фінансавую падтрымку рэальнага сектара эканомікі толькі з інавацыйнага фонду будзе накіравана каля 22,3 млрд.руб. Дэфіцыт бюджэту складае даволі значны паказальнік - 16,1 млрд.

рублёў. Галоўным чынам выдаткі будучы прызначаны на адукацыю - 32%, ахову здароўя - 24%, жыллёва-камунальную гаспадарку - 11%, а таксама будаўніцтва - 7%. Наколькі спраўдзяцца гэтыя лічбы будзе вядома праз год. Але ўжо зараз можна гаварыць пра тое, што функцыянаванне эканомікі рэгіёну шмат у чым будзе залежыць ад таго, які завершачца перамовай паміж індывідуальнымі прадпрыемствамі і ўрадам краіны адносна ўказу № 302 аб спрошчанай сістэме пераходу ў прыватныя ўнітарныя прадпрыемствы.

Уладзімер Люкевіч

АМБАСАДА ЗША: КЛЮЧ ДА ПАПРАВЫ АДНОСІНАЎ У БЕЛАРУСКІХ РУКАХ

nn.by

Амбасада ЗША ў Менску чарговы раз заявіла пра магчымасць абвастэрэння санкцыяў з боку ЗША адносна Беларусі за парушэнне правоў чалавека - паведамляе агенства Reuters.

Напярэдадні Новага году прэзідэнт Беларусі Аляксандар Лукашэнка прыгразіў высласць з краіны амэрыканскага амбасадара ў выпадку, калі ЗША пашыраць санкцыі адносна Беларусі.

Прэзідэнт Лукашэнка заявіў: "Як толькі будучы ўведзены істотныя для

нашай эканомікі санкцыі, то мы адрагуем вельмі жорстка па ўсіх накірунках, у палітыцы, у эканоміцы і ў іншых сферах. Першы, хто будзе выштурнуты, гэта будзе амбасадар Злучаных Штатаў".

У палове снежня амбасадар ЗША ў Менску Карэн Сыцюарт узгадала пра магчымасць абвастэрэння санкцыяў супраць Беларусі з боку ЗША.

Лукашэнка зазначыў, што афіцыйны Менск даволі рашуча адрагуе на магчымых санкцыі, у выніку чаго ЗША можа згубіць сваю пазыцыю толькі ў Беларусі.

У сваю чаргу Амбасада ЗША ў

Менску ў адказ на пагрозу выдалення амбасадара Карэн Сыцюарт заявіла пра магчымасць абвастэрэння санкцыяў з боку ЗША адносна Беларусі за парушэнне правоў чалавека. Пра гэта ў інтэрв'ю агенцтву Reuter у сераду заявіў прадстаўнік амэрыканскай амбасады ў Менску. У прыватнасці, ён зазначыў, што амэрыканцы гатовыя зрабіць адпаведныя крокі адносна суб'ектаў, кантраляваных асобамі, якія парушаюць правы чалавека ў Беларусі.

У інтэрв'ю для агенцтва Reuter прадстаўнік Амбасады ЗША ў Менску заявіў пра тое, што: "Ключ да паправы адносін паміж ЗША і Беларуссю знаходзіцца ў беларускіх руках. Гэта першы за ўсё вяршэнне палітэвалюцыйных прынцыпаў, свабоды слова і выбараў."

ЗІМОВАЯ КАЗКА КОЛЬСКОЙ ПАЎВЫСПЫ

Представте себе,
что можно любить страну
под названием
СЕВЕР...
Юрий Визор

Хібіны... Як шмат у гэтым
слове для чалавека, які
пабыў там хоця б аднойчы
ды амаль пусты гук для тых, хто не
ведае яго значэння. Вымаўленне
гэтага слова суправаджаецца
легкім трэмценьнем сэрца.

Хібіны... Чым жа вы так
зачароўваеце людзей, што
трапляюцца на тыдзень у вашае
валадарства? Чаму, падняўшыся
аднойчы ў гэтыя горы, прагнецца
вярнуцца сюды?

Ёсць славуты падобны і
адначасова непадобны выразы.
«Лепш за горы могуць быць толькі
горы». І другі: «Для таго, каб
даведацца, як добра ў горах, трэба
доўга пабыць дома, а для таго, каб
адчуць, як добра дома, трэба схадзіць
ў горы». Другое, у дачыненні да
Хібінаў не пра тое. Бо, каб даведацца,
як добра ў Хібінах, ня трэба доўга
сядзець дома. А, калі вяртаешся
дахаты, яшчэ тыдзень ці два не
прымаеш хатняе ўтульнасці, усё
яшчэ жывеш Хібініскімі горамі.

Я хчаслівы чалавека, бо ўвесну
патрапіў на Кольскую паўвыспу ў другі
раз. І хоць сустрэў ён нас 20-ці
градусным морозам, гэта не
памянае да яго любові. Зімовыя
Хібіны гэта цудоўная паўночная казка
Кольскай паўвыспы. Пабачыўшы
заснежаныя вышыні, белыя схілы,
адразу занураешся ў новае жыццё, з
аднаго боку цікавае і непэўторнае, з
другаго поўнае небыззелькі і
непрадказальнасці. Горы ня любяць
мітусы, разняволенасці, асабліва
ўзімку. Трэба насыпна кантраляваць
сябе, быць гатовым да любых
нечаканасцяў. Тут, за палярным
колам, усё залежыць ад надвор'я. Калі
свеціць сонейка, нават самыя цяжкія

адцінкі маршрута здаюцца лёгкімі, а ў
пургу амаль немагчыма ісці проста
наперад па даліне, ня кажучы пра
перавалы.

Ды, бачачы прыгажосць, што
навокал, ты ня маеш права думаць
пра ком праблемаў, пакінутых дома,
пра недаароблены справы ды
шматлікія пазыкі... Ты цяпер тут, у
Хібінах, і трэба жыць па правілах
гэтага новага жыцця, жыцця гор...

Неаднаразова чуў пра сябе: «І
трэба яму цягаць гэты цяжкі
заплетнік, ды яшчэ стаячы на
лыжах...»

Каб зразумець гэтую асалоду,
трэба пабыць у ёй. Пасля цяжкага
ўздыху на перавал паглядзець на
панараму гор пад табою,
закрываць: «Жыццё гэта класная
штука!!!», каб пачуў увесё белы свет,
усё сябры і знаёмыя, што засталіся ў
Менску.

Тады пачынаеш усведамляць, што
ніводны фотаздымак, ніводны апавед
пра чужыя вандраванні не
перакажуць тое, што адчуваеш ты,
стоячы на перавале. Раптам
разумееш, што словы «супер»,
«класна» ўжо непрыемальныя. Няма
словаў для апаведу пра гэта, яны
адно ў душы. Яны ня ревуцца вонкі ў
выглядзе літарных кодаў...

У гэтай Хібінскай вандроўцы нам
пашанцавала. У першы дзень
вандроўкі мы ўбачылі паўночнае
сонца, і яно не пакідала нас цягам
дзесяці дзён. Удзень -- сонца, уначы
Палярнае Ззяненне. Што можа быць
вышталцоней!!! Мы прайшлі ўсё і
пабачылі ўсё так, як употай марш
кожны напачатку шляху. Пабачылі
сапраўдную прыгажосць гэтых

мясцінаў, без скажэнняў і
перабольшванняў чужых візіяў...

Такія падзеі пакідаюць адбітак
на жыццё. І душу пасля грэюць не
фотаздымкамі з падарожжа, не
даведкай пра праходжанне
маршрута, а удзячнасць лёсу, што
дазволіў пабыць іншым жыццём,
шмат для каго невядомым.
Зразумець тое, што можна
зразумець, адно прайшоўшы гэтым
шляхам.

Valacuha

АЛЯКСАНДАР МІЛІНКЕВІЧ: НЕ ДАЙ БОГ НАМ ЭКАНАМІЧНАГА КРЫЗІСУ

nn.by

падчас Эўрапейскага маршу

бо падымалася з каленяў прыйдзеца ня толькі ўладзе, але і звычайным людзям. Такі крызіс зробіць краіну настолькі слабай, што яна можа згубіць незалежнасць. Гутарка з лідэрам "Руху "За Свабоду" пра вынікі гэтага году і бачанні наступнага. Гутарка адбывалася на наступны дзень пасля суду над Фінкевічам, таму мы пачалі размову з пытання аб працэсе, на якім Мілінкевіч асабіста прысутнічаў.

"Наша Ніва": Якія ўражаныя пакінуў суд над Артурам Фінкевічам?

Аляксандр Мілінкевіч: Я паўночы думаў над гэтым. Стратэгія адваката была абсалютна памылкова. Яна палічала, што нельга ператварыць суд над Фінкевічам у палітычны працэс, а лепш пакорліва сказаць, што вінаваты, хаця і ня цалкам. Тады Артур, нібыта, атрымае па мінімуме. Аказалася ж, што ўсе гэтыя кулоныя дамоўленасці былі простымі мыльнымі бурбалкамі. Сёння ў мяне пачуццё нейкай прыжанасці. Рэчы трэба называць сваімі іменамі. Працэс над Артурам тыпова палітычны. Тыя ўмовы, у якіх ён знаходзіўся на "хіміі", прыжалі гонар і годнасць. Артур - чалавек з вялікім пачуццём справядлівасці, ён вельмі свабодны па сваёй натуре.

"НН": Суд мог пайсці нейка інакш?

АМ: Мор. Бессэнсоўна выклікае ў судзьдзі шкадаванне. Нашая пазыцыя моцная, бо яна маральная. Артур мог шыра расказаць, што яго прыжалі і папалалі падчас "хіміі", што да яго прыходзілі кадзбісты, што начальнікі камэндатуры казалі яму: у любым выпадку будзеш у турме. Такія пакорлівасць і спроба згубіць з уладамі, як было на судзе, безнадзейная. На тых працэсах, дзе

мы паводзілі сябе агрэсіўна і актыўна, усе адчувалі за сабой пачуццё праўды. Тады мы выйгралі. Учора ж у майё жонкі былі сльзёны на вачох. Нас прынізілі за тое, што мы не змаглі сябе адстаяць. Артур мусіць вытрымаць гэты тэрмін. Усім было відавочна, што ён у дрэнным фізічным стане. У яго баліць сэрца і хворыя ныркі. Мы мусім падтрымліваць хлопца любымі сродакмі. Трэба часцей пісаць лісты, трэба, каб пра яго не забывалася прэса.

"НН": Таксама днямі былі ўзнёвыя тры крымінальныя справы супраць "маладафронтаўцаў" з Гомельшчыны. Ці выпадае гэта?

АМ: Улада прайграла барацьбу за моладзь. Канечне, не за ўсю, але за самую лепшую, за актыўную, за адуканую. Гэта значыць, яна прайграе будучыню. Моладзь - галоўная сіла вулічных акцыяў, а ўлада вельмі баіцца вулічных маніфестацый. Гэта і ёсць прычыны, чаму аднаўляюцца і заводзяцца новыя крымінальныя справы. На судзе над Фінкевічам плакалі дзяўчаты, але яны плакалі не ад страху, а ад часовай бездапаможнасці, ад беззаконнасці. Я перакананы, што новымі "крыміналкамі" моладзь ня зломіш. Наадварот, яна толькі загартуецца.

"НН": Як Вы ацэньваеце нядаўнія заявы старшыні КДБ Жадобіна пра 1767 апазіцыянераў?

АМ: Сумна, што ўзровень працы КДБ няспынна зніжаецца. Начальнік сказаў знайсці апазіцыянераў - іх знайшлі. Гэта сьмешна. Паводле звестак таго ж КДБ на Плошчы забывала каля 34 тысяч чалавек. Нават у сілавых структурах халае людзей, якія падзяляюць нашыя мэты і погляды, бо людзі ўсведамляюць загнанасць сённяшняй сістэмы. Нас вельмі многа. Каб мы змаглі разьня аб'яднацца, то сытуацыя ў краіне змянілася б за адзін дзень. Для гэтага трэба толькі выйсці на вуліцу і сказаць, што мы супраць.

"НН": Сёлетняя стаўка на вулічныя акцыі апраўдала сябе?

АМ: Я ведаю, што на гэты конт ёсць розныя меркаванні. Некаторыя лічаць, што хадзіць няма сэнсу, бо адзін і той жа маршрут, сума і не

прыводзіць карысці. Я ж лічу, што без дэманстрацыі сваёй сілы на вуліцы мы прыйдзем да заняпаду. Думаю, што буда выходзіць да той пары, пакуль не пераможам. Яшчэ вельмі важна, каб колькасць людзей, якія здольныя выйсці, пастаянна расла.

"НН": А што для гэтага трэба рабіць?

АМ: Разбураць страх і інфармацыю. Страх мы разбураем салідарнасцю. За апошні год у справе абароны рэпрэсаваных зроблена шмат. Гэта адзін з найбольшых поспехаў. Трэба бараніць людзей юрыдычна, маральна, фінансава, даць ім магчымасць працягнуць вучобу. Даваць канкрэтныя рэчы канкрэтным чалавек. Калі будзе так, то галаву падымуць і астатнія. Што да інфармацыі, то нічога новага я вам не скажу. Не павінна быць чарговай моды на ідэю інфармавання Беларусі з за мяжы. Я ўсюды падтрымліваю тэлебачанне, хаця і ня ўпэўнены, што праект будзе стопацэнна апраўданы. Разам з тым, калі мы кінем усе сілы на тэлебачанне і ня будзем займацца тут газэтамі, інтэрнатам, улетамі, то яно можа ператварыцца ў бессэнсоўны. Налета мы хочам заняцца шырокай праграмай эўрапейскай людзей. Няхай пытанне інтэграцыі ў Еўропу пачне абмяркоўвацца ў грамадстве. Няхай людзі задумаюцца над сваім лёсам, лёсам сям'і, краіны, а таксама над тым, што мы і куды ідзем, што такое Еўропа, ці варта туды ісці, ацэняць плюсы і мінусы, суседзяў, іхныя поспехі і праблемы. Трэба пастаянна вучыць людзей, асабліва моладзь, як кіраваць на ўсіх узроўнях, найперш мясцовым. Мы будзем пасылаць людзей для такой вучобы ў суседнія краіны.

"НН": Гэта значыць, што будзе працягвацца практыка замежных сямінараў для апазіцыі за мяжой?

АМ: Гэта іншае. Сямінары, якія ўжо рэдка маю патрэбны, навуковыя таму, як стварыць грамадскую арганізацыю, як зрабіць рэгіянальную газету, журналістаў вучаць пісаць артыкулы. У нас гэта ўжо ўсе ўмеюць. Я кажу пра досвед пераўтварэнняў, які ішлі па рэформах палікі, эканомікі, чэхі. Гэтаму трэба навуковы, бо такіх ведаў сапраўды не халае. Я б сам хацеў больш разабрацца ў некаторых рэчах.

"НН": Якіх менавіта?

АМ: Я б хацеў больш ведаць пра рэформы сацыяльныя, пэсійныя, медычнай сыстэмы. Калі я прэтэнду на прэзыдэнцтва, то павінен арыентавацца ва ўсім.

"НН": Вы згадалі пра абарону рэпрэсаваных. Самы яскравы прыклад тут - праграма Каліноўскага. Ці апраўдала яна сябе?

АМ: На сто працэнтаў. Гэта ня проста праграма падтрымкі пакрыўджаных. Ніводзін здабытак незалежнага грамадства не выклікае ва ўладаў столькі нэгатыўу і злосці, як праграма Каліноўскага. Яна разбурыла страх сярод студэнцкай моладзі, цяпер яны не баяцца выходзіць на акцыі ўдзельнічаць у дэмакратычным руху. Я жыў у Ізраілі. Да мяне часта падыходзіць студэнты, якія дзякуюць мне, што з'явілася пачуццё абароненасці. Я веру, што тыя, хто зыхаў, вернуцца. Яны будучы мастакі незалежнай Беларусі з вольным святлом. Студэнты паехалі ня толькі ў Польшчу, але і ў Чэхію, Румынію, Эстонію, Францыю. Гэта выдатная праграма.

"НН": Што яшчэ станёўчае запамінаеце Вам у гэтым годзе?

АМ: Узрасла роля моладзі ў дэмакратычным грамадстве. Раней у апазіцыі дамінавала хваля, якая прыйшла ў дэмакратычны рух падчас перабудовы. Сёння ж прыйшла новая генерацыя. Калі казаць рэальна, то моладзь - галоўная сіла апазіцыі. Яе наяўнасць мае велізарнае значэнне. Згадаецца недаўная паездка ў Вашынгтон. Безь Сяверынца, Хведарука і Браніцкай мы здаваліся б апазіцыянай намэнклатурай, але яны надалі нашай вандруючы імпульс. Яны пачувалі сябе вельмі спакойна на самых высокіх прыёмах, былі шчырымі і адкрытымі. Яны прадэманстравалі вялікую веру. Моладзь дзе каласальную надзею.

"НН": А самае вялікае расчараванне 2007 году?

АМ: Мы не захавалі станоўчы патэнцыял і імідж апазіцыі, якога дамагліся падчас прэзыдэнцкіх выбараў. За гэты год мы многае згубілі. Згубілі яшчэ не безнадзейна, але шкада, што гэта крок назад. Палітычная актыўнасць заўсёды ідзе хвалямі. У Беларусі пік прыпадае на гады прэзыдэнцкіх выбараў. Таму, можа быць, і ня страшна, што актыўнасць крыху знізілася.

"НН": Кярыдна было на сёлетнім Кангрэсе страціць лідэрства ў апазіцыі?

АМ: Лідэрства не прызначаюць на

Кангрэсах. Можна выбіраць лідэра на кожным Кангрэсе, гэта ня значыць, што ён будзе ўспрымацца так людзьмі. Кангрэс мусіць прапанаваць чалавека, на якога захоўваюцца працаваць актывісты. Пэрсаніфікацыя важная паўсюль, а ў Беларусі ва ўмовах аўтарытарнага грамадства, тым больш. Адмова ад адзінага лідэра - гэта велізарная памылка. Прыйдзе час, і мы зноў вернемся да гэтага.

"НН": Стварэнне "Руху "За Свабоду" сябе апраўдала?

АМ: "Рух "За Свабоду" - гэта не арганізацыя. Гэта аб'яднанне ў дзеянне - людзей, арганізацый, групаў, партыяў, грамадзкіх арганізацый. Мы нешта вырацоўваем, робім, заклікаем людзей да нас далучацца на добраахвотных пачатках. Няхай людзі робяць тое, што могуць. Мы ня будзем прымушаць іх рабіць звыш нормы. Некаторыя кажуць, што з такой вольнасцю нічога ня зробіш, але толькі так мы зможам сабраць найбольшую колькасць людзей. Так працавала "Салідарнасць" у Польшчы. Нам удалося зрэалізаваць шмат мясцовых праграмаў. Хачу ўгадаць толькі абарону Горадні. Мы зрабілі ўсё магчымае, каб замарудзіць гэтае разбурэнне, надаць гэтаму ўсясьветнае значэнне.

"НН": "Рух "За Свабоду" можа ператварыцца ў палітычную партыю?

АМ: Зараз руху ня варта станаўліцца партыяй. Сёння партыйнай дзейнасцю ў Беларусі, фактычна, няма. Форма змаганьня мае быць іншай, гэта даказвае досвед ў краінах, дзе дэмакратыя дабілася перамогі. Там вырашалі ўсё ня партыі, а шырокая аб'яднаная супольнасць людзей. Я не выключаю, што "Рух "За Свабоду" таксама некалі ператворыцца ў партыю. Толькі адбудзецца гэта, калі ў краіне ўсталяецца дэмакратыя.

"НН": Міністар адукацыі Аляксандр Радзькоў адрозу пасля абрання на старшынства ў "Белай Русі", заявіў, што гатовы да дыялёгу з апазіцыяй. А Вы самі гатовыя да такога дыялёгу?

АМ: Улада нават згубіла нешта ад стварэння "Белай Русі". Гэтая арганізацыя абсалютна эфэмерная, якая ствараецца ня знізу, а зверху. Але размаўляць можна. У лютым мой зварот да Лукашэвіча выклікаў вялікія спрэчкі. Некаторыя і сёння лічаць, што я здраўдзіў нейкім прыпынкам. Паўтарыся, калі вырашаецца лёс краіны і незалежнасці, то з уладай

можа быць кантакт. Сёння палітычная анэксія краіны немагчыма, але эканамічна цалкам рэальна. Мы ня ведаем на выгадных ці не ўмовах Беларусь узіла крэдыт у Расеі, дзея чого ён патрэбны, куды будзе размяркоўвацца. Крэдыты можна браць, але трэба, каб гэта было адкрыта. Тая самая абсалютная непразрыстасць і з продажам VELCOM. Гэта небяспечна для будучыні краіны. Ня дай Бог нам эканамічнага крызісу ў краіне, бо падмаца з каленяў прыйдзе ня толькі ўладзе, але і звычайным людзям. Такі крызіс зробіць краіну настолькі слабай, што яна можа згубіць незалежнасць.

"НН": Палітычна цікавае, дзе Беларусь з боку Еўропы, здаецца, знізілася. З чым гэта звязана?

АМ: Еўропа б вельмі хацела пазбавіцца беларускага аўтарытарызму. Беларусь сёння нестабільны і непрадказальны партнёр. Яны чакаюць, што тут адбудзецца змены, вераць у гэта, а пасля расчароўваюцца і чакаюць. Наколькі доўгім будзе спад, залежыць толькі ад нас і ад нашай актыўнасці.

"НН": Якія яшчэ задачы Вы будзе вырашаць у 2008 годзе?

АМ: Наступны год - год выбараў у парламент. Аднак, ня трэба ўсім сканцэнтравацца на гэтай кампаніі. Думаю, што галоўнай задачай будзе

не згубіць тых людзей, якія да нас ужо прыйшлі, а таксама знайсці новых. Нас чэшцы, што ў дэмакратычны рух прыходзіць шмат вернікаў. Нам неабходна аб'яднанне. Ня нейкія дэкларацыі, а тое аб'яднанне, якое

зможа каардынаваць усю нашу працу. Я сам у наступным годзе пачну максімальна шмат ездзіць па краіне - гэта найбольшае, што я магу зрабіць сёння. Калі наступныя прэзідэнцкія выбары зноў будуць адбывацца ва ўмовах дыктатуры, то адзіны кандыдат проста неабходны. Здаецца, што хутка нам давядзецца з ім вызначацца.

"НН": А самі думаеце ўдзельнічаць у наступных прэзідэнцкіх выбарах?

АМ: Думаю. І буду ўдзельнічаць, нікуды не збягу. Буду працаваць, як і раней. Калі знойдзеца кандыдат з нацыянальнымі поглядамі лепшы за

мяне, то я ніколі ня буду яму перашкаджаць, згаджуся ўсім дапамагаць. Важна працаваць. Час усё пакажа.

"НН": Як Вы будзеце святкаваць Каляды і Новы год?

АМ: У нас ужо ёсць невялікая традыцыя. На Каляды мы з жонкай едзем у Польшчу, дзе вучацца нашы дзеці. Паведем ва Уроцлаў, дзе і будзем святкаваць у сямейным коле Божае Нараджэнне. Новы год - у Берштах, у нашай хаце. Гэта таксама традыцыя.

Зьміцер Панкавец

ДЭЛЕГАЦЫЯ БЕЛАРУСКАЙ АПАЗЫЦЫІ СУСТРЭЛАСЯ З ДЖОРДЖАМ БУШАМ

svaboda.org

6 снежня адбылася сустрэча прадстаўнікоў беларускай апазіцыі з прэзідэнтам ЗША Джорджам Бушам. Замест запланаваных 40 хвілін размова доўжылася гадзіну.

Як паведаміла прэсавая служба Аляксандра Мілінкевіча, беларуская дэлегацыя правядзе таксама прэсканферэнцыю ў офісе Радыё Свабода, пазней будзе тэлемот з прэзідэнтам радыё Джэйфры Гедмінам. Вечарам запланаваная сустрэча зь беларускай дыяспрай.

Нагадаем, учора ў Канграсе ЗША прайшлі спецыяльныя слуханні

"Беларусь: ад дыктатуры да дэмакратыі", а таксама адбыліся сустрэчы беларускай дэлегацыі з кіраўніцтвам Фонда Джорджа Маршала, з дырэктарам Міжнароднага рэспубліканскага інстытута ЗША Лорнам Крайнэрам, з супрацоўнікамі нацыянальнага Фонда падтрымкі дэмакратыі і паслом Германіі ў ЗША Кляўсам Шарэтам.

У склад дэлегацыі дэмакратычных сілаў Беларусі ўваходзяць Энэра Браніцкая, Сяргей Калякін, Анатоль Лябедзька, Анатоль Ляўковіч, Аляксандар Мілінкевіч, Павел Севярынец і Зьміцер Хведарук.

ЗЬБЫТЫ МІЛІЦЫЯЙ ЗЬМІЦЕР ХВЕДАРУК НЯ МОЖА РАЗМАЎЛЯЦЬ

svaboda.org

Актывіст "Маладога фронту" Зьміцер Хведарук, моцна зьбіты байцамі спецназу, знаходзіцца ў 9-м клінічным шпіталі Менску.

Маці Зьмітра падала заяву ў міліцыю з патрабаваннем прыцягнуць да адказнасці людзей, якія зьбілі яе сына.

Маці Зьмітра падала заяву ў міліцыю з патрабаваннем прыцягнуць да адказнасці людзей, якія зьбілі яе сына.

11 снежня падчас разгону акцыі "За незалежную Беларусь" спэцназаўцы выціскалі людзей з Кастрычніцкай плошчы ў Купалаўскі сквэр. Відэавочы зьбіцця Зьмітра Хведарука паведамілі журналістам, што байцы спэцназу спачатку павалілі хлопца на прыступкі, а потым, наступаючы на яго, прайшлі далей.

Калі выклікалі "хуткую", ніводнага міліцыянта побач не было.

Жахліва! Ён ня можа размаўляць... Зьмітровай маці патэлефанавалі, калі хлопца прывезлі ў шпіталь.

"Жахліва! Ён ня можа размаўляць, гаворыць ірына Хведарук. У яго вочы закрываюцца... Руку ён саціскае, а ступні ног зь цяжкасцю. Гаворыць наагул ня можа... Можна, выклікалі б каго-небудзь, акрамя дзяжурнага мэдыка, бо лягчы яму не становіцца".

Сябры Зьмітра Хведарука арганізавалі дзяжурства каля 9-га клінічнага шпіталю. Каля шпіталю ў групе сяброў былі і супрацоўнікі амбасады ЗША Джонатан Мур і Стывен Гілан. Яны паведамілі

"Свабодзе", што ў хуткім часе з'явіцца заява Дэярждэпартаменту ЗША з асуджэннем збыцця Зьмітра Хведарука і жорсткага разгону мірнай дэманстрацыі.

У 6-м клінічным шпіталі з траўмай нагі знаходзіцца ўдзельнік акцыі Зьміцер Кавалгін. Яшчэ некалькі чалавек з'явіліся па мэдычную дапамогу. Характар траўмаў сьведчыць аб тым, што людзей білі па нагах.

Гэта помста за тое, што людзі абараняюць незалежнасьць

"Гэта помста за тое, што людзі абараняюць незалежнасьць, лічыць палітык Павел Севярынец. За тое, што яны маюць сустрэчы на такім высокім узроўні. Зьміцер быў у Джорджа Буша, а Лукашэнка гэта ня

сьвеціць. Гэта помста. Таму, безумоўна, рэжым, які трымаецца на страху і на хлусьні, дзейнічае самымі жорсткімі мэтадамі. У цэмы па нагах, зьбіваючы людзей, топчы людзей... Гэта подла, і за ўсё гэта трэба будзе адказваць".

Сяброўка Зьмітра Хведарука Каця Галіцкая, якой мэдыкі дазволілі знаходзіцца побач зь ім, уначы паведаміла "Свабодзе", што Зьміцер стаў пачувацца лепш: "Цяпер яму значна лепш. Прынамсі, ён можа шэптам размаўляць. Але ён скардзіцца на галаву, скардзіцца, што баліць ногі, скардзіцца, што не адчувае некалькіх пальцаў на правай руцэ. Але, кажа, што яму лепш, нават спрабуе жартаваць".

Супрацоўнікі міліцыі маюць апытаць Зьмітра Хведарука і сьведка збыцця, якія пакінулі сваякам хлопца свае прозьвішчы і кантактныя тэлефоны, па якіх зь імі можна будзе зьвязацца падчас сьледства.

Любоў Лунёва

фотарэпартаж Юлі Дзяржэвіч

ЧЫМ ТЛУМАЧЫЦА ПРАТЭСТНЫ ВЫБУХ ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ?

10 студзеня ў Менску адбылася самая гучная акцыя прыватных прадпрымальнікаў за ўсе гады прадпрымальніцкага руху. У чым прычыны радыкалізацыі пратэсту? Як далей можа разьвівацца канфлікт паміж прадпрымальнікамі і ўладамі?

Удзельнікі размовы: каардынатар кампаніі "За свабоднае разьвіццё прадпрымальніцтва" на гораду Менску Аляксандр Таўстыка і актыўіст прадпрымальніцкага руху Леў Марголін з Барысава.

У чым прычыны радыкалізацыі пратэсту?

Валер Карбалевіч: "Падзеі 10 студзеня ў Менску сталі кульмінацыяй акцыяў пратэсту прыватных прадпрымальнікаў (ПП). Пратэст набывае даволі радыкальны характар, людзі выйшлі на вуліцы ў літаральным сэнсе і перакрылі рух на галоўным праспекце сталіцы. Гэта самая гучная акцыя ПП за ўсе гады прадпрымальніцкага руху."

Здаецца, гэты выбух стаў нечаканым і для ўладаў, і для саміх ПП. Дасюль пратэсты насілі не такі арганізаваны характар, мільні былі нешматлікія, існаваў раскол, рознагалосілі паміж рознымі прадпрымальніцкімі арганізацыямі. Што ж здарылася цяпер? У чым прычыны выбуху, які адбыўся 10 студзеня?"

Аляксандр Таўстыка: "Для нас нічога нечаканага не было. Лідэры прадпрымальніцкіх рухаў

("Пэрспектыва", "За свабоднае разьвіццё прадпрымальніцтва", прафсаюзу "Разам", які цяпер ствараецца, каардынацыйнага савету) падпісалі пагадненне пра тое, што будучы працаваць сумесна. Адбылася кансалідацыя. Таму і адбыўся выбух."

Мы ўбачылі шмат новых прадпрымальнікаў, якія раней у акцыях ня бралі ўдзелу. Думаю, ім хапіла адрэалізму і яны гатовыя ўдзельнічаць у новых акцыях."

Леў Марголін: "Для мяне таксама гэты выбух ня стаў нечаканым. У канцы мінулага году ў сваіх артыкулах я пісаў, што пасля Новага году сытуацыя кардынальна зьменіцца."

Бо дасюль шмат у каго было спадзяваньне, што ўлады адменіць пункт 1.1 указу № 760. Іншыя думалі, што калі ўказ і не адменіць, то ён застанецца на паперы, ніхто ня будзе сачыць за яго выкананнем."

Але першыя дні пасля Новага году паказалі, што такія спадзяваньні былі дарэчнымі. Ужо 3 студзеня на рынках пачаліся правэркі: высвятлялі, ці працуюць у ПП наймыя работнікі."

Таму перад ПП паўстала праблема выжывання, пытаньне жыцця і смерці. Пратэсты прадпрымальнікаў гэта ня вынік падбухторваньня лідэраў, як думаюць, мусіць, улады."

Як ацаніць дзеяньні ўладаў?

Карбалевіч: "Падаецца, учарашнія падзеі выклікалі пэўную разгубленасьць і таму зьнешнюю нелягчынасьць дзеяньняў уладаў. Напачатку прадстаўнікоў ПП запрашаюць на перамовы ў адміністрацыю прэзыдэнта. Сэнс гэтага кроку адвочны: зьбіць накал пратэсту, супакойць людзей на плошчы. Здавалася б, легічна было проста павялічаць Анатолю Шумчанку і ягоным калегам, якія вялі перамовы, ва ўсім разабрацца, вярнуцца да прэзыдэнцкага ўказу № 760, падкаргаваць яго. Магчыма, гэта задаволіла б людзей на плошчы і яны спакойна разышліся б. Але адміністрацыя прэзыдэнта заняла жорсткую пазыцыю: маўляў, ніякіх наступак ня будзе. Тады навошта было запрашаць дэлегацыю на перамовы?"

Зь іншага боку, калі ўжо ўлады ўзялі курс на жорсткую лінію, то чаму міліцэйскай спэцназ ня выцесніў

людзей з праезнай часткі праспекту Незалежнасьці, як робіцца падчас акцыяў апазыцыі?"

Але гэтым разам міліцыя не чапала маніфэстантаў. Фактычна, яна спакойна дазволіла надзвычайнае справа перакрыць рух на галоўным праспекце сталіцы. "Халуп" пачаўся толькі па заканчэньні акцыі. Ці ёсьць нейкая лёгка ў дзеяньнях уладаў?"

Таўстыка: "Сапраўды, дзеяньні ўладаў былі незразумелымі. Навошта было запрашаць дэлегацыю ПП у адміністрацыю прэзыдэнта, калі яе прадстаўніца Іна Мядзьведзева нічога не магла прадпачаць?"

А спэцназ і спэцыяльныя сродкі не скарысталі таму, што Беларусь ужо ж эўрапейская краіна. Улады пасылаюць сыгнал Эўропе, што вось у нас адбываюцца акцыі пратэсту, а мы ня будзем ужываць сілу супраць сваіх грамадзян."

Акрамя таго, улады ўпершыню ўбачылі, што перад імі не "адмарозкі" і п'янцы, а эліта грамадства. І ўжывушы сілу, можна атрымаць у адказ."

Хоць мы разумеем, што ўлада таксама будзе рыхтавацца да наступных акцыяў, і тады ўжо скарыстае сілу."

Марголін: "Я трохі не пагаджаюся са сп. Таўстыкам. Тэзіс пра тое, што ўлады не скарысталі сілу, бо разумелі, што Беларусь эўрапейская краіна, даволі сумнеўны."

Думаю, што ўнутраная лёгка ў паводзінах улады была. Нічога канкрэтнага ўлады прадпачаць не маглі, бо рубіком паройдзены. Каб наступіць, трэба, каб нейкі важны чыннік пайшоў да Лукашэвіча і сказаў, што ўсё, што робіць ўлады цэлы год, было няправільным, а трэба было рабіць нешта іншае."

А не скарысталі сілу таму, што не хацелі сварыцца з асноўнай масай прадпрымальнікаў. Улады ўсё яшчэ спадзяюцца дамоўіцца з ПП, прымусіць іх перайсці ў прыватны ўнітарны прадпрыемства. Дзеля гэтага падоўжана дзеяньне ўказу № 302."

Як далей можа разьвівацца канфлікт?

Карбалевіч: "Што будзе далей? Пратэсты рух ПП будзе нарастаць? Ці наадварот, сутыкнуўшыся зь бюсплінасыцю пратэстаў, рух пойдзе на спад?"

І другі аспект. Як павядуць сябе ўлады? Будучы толькі разпэсіі ці будучы і саступкі? Тут дарэчы ўгадаць падзеі 2005 году. Тады пасля вялікага мітыngu на Кастрычніцкай плошчы Лукашэнка пачакаў некалькі дзён, а потым павехаў на адзін з рынкаў, сустрэўся з ПП і пайшоў на саступкі, адмяніў уведзены раней падатак на даданую вартасць. Наколькі верагодны падобны сцэнар цяпер?"

Таўстыя: "Дзеянні ўладаў у 2005 годзе былі пэўнай разпэсіёй перад прыняццем указаў №№ 760 і 302. Чынавенства імкнэцца звышліць прастору для буйнога бізнэсу, да якога мае шчыльны інтарэс."

Цяпер пра пэрспектывы прадпрымальніцкага пратэсту. Першая хваля моцнага пратэсту была 10 снежня мінулага году. Учора, 10 студзеня, другая хваля, мацнейшая. Вось такія тэндэнцыі.

ПП, можа, і ня вераць, што ўлады саступяць. Але людзі пачынаюць верыць у сілу свайго аб'яднання для змагання за свае правы, чалавечую годнасць.

Спадыняюся, што да 21 студзеня мы зможам лепш падрыхтавацца, давесці інфармацыю да большай

колькасці людзей і правесці яшчэ буйнейшую акцыю. Таму, можа, мы атрымаем станочны адказ уладаў пасля 21 студзеня альбо перад гэтай датай."

Марголін: "Для ПП нічога не застаецца, толькі альбо дамагчыся адмены пункта 1.1 указу № 760, альбо памерці. А для ўладаў лепш было б пайсці на саступкі, бо ў іншым выпадку да ПП могуць далучыцца іншыя спайнасьці насельніцтва."

27 снежня я ўдзельнічаў у перамовах дэлегацыі ПП з чыноўнікамі ўраду і дэпутатамі Палаты прадстаўнікоў. Мы прапанавалі абвясціць мараторый на выкананне пункта 1.1 указу № 760, а потым сесці разам і ўзважыць усе плюсы і мінусы гэтага ўказу.

Галоўнае пытаньне, якое падмаюць ўлады ў гэтым плане, гэта неабходнасьць роўных умоваў для ПП і юрыдычных асобаў. Але для яго вырашэння ёсць шмат іншых метадаў, а ня толькі забарона ПП мець найманых работнікаў."

Таўстыя: "Ёсць частка ПП, якія лічаць, што пераход у прыватныя ўнітарныя прадпрыемствы іх выратуе. Я прапаную ім зьвярнуцца да вопытных бухгалтараў. І тыя раскажуць, што першая ж квартальная праверка прывядзе іх да дрэнных наступстваў."

Марголін: "Думаю, нават значна раней. Ужо 20 лютага, калі кіравнікі новых прыватных ўнітарных прадпрыемстваў пачнуць свае дакументы ў падатковыя органы, яны шмат што зразумеюць."

Псыхалёгічны чыньнік

Карбалевіч: "Сп. Марголін, вось вы ўдзельнічалі ў перамовах з прадстаўнікамі ўладаў. Ці не падаецца вам, што галоўнае пытаньне гэтага канфлікту ўжо не палітычныя ці эканамічныя праблемы, а псыхалёгічны чыньнікі? Улады, можа, гатовыя былі і саступіць, але як гэта зрабіць, захаваўшы твар?"

Марголін: "Думаю, так яно і ёсць. Цэлы год чыноўнікі даводзілі, што ўказ № 760 на карысьць ПП. Апатэозам гэтага працэсу быў выступ Лукашэнкі 30 снежня."

І цяпер, каб указ адмяніць, трэба адправіць некага ў адстаўку. Можна, праўда, зрабіць выгляд, што так усё і было заплянавана. Нібыта тыя, хто мо перайсці ў статус прыватнага ўнітарнага прадпрыемства, перайшоў, а тыя, хто ня змог, зробім паслабленьні."

Валер Карбалевіч

ХОЧАШ НАРМАЛЬНА ЖЫЦЬ, ПАВІНЕН ЗА ГЭТА ЗМАГАЦА

«Пратэст прадпрымальнікаў паказваў, што Ізалеўцы і арышты лідэраў самім жа ўладам выйдучы бокам. Калі няма лідэраў ітуацыя выходзіць з-пад кантролю. А ўвогуле, акцыя, на маю думку, прайшла ўдала і паказала, што людзі, нарэшце, пачынаюць разумець, што ўсё залежыць асабіста ад кожнага. Хочаш нармальна жыць, павінен за гэта змагацца», заявіў прэс-цэнтр Харты'97 лідэр кампаніі «За свабоднае развіццё прадпрымальніцтва» Віктар Гарбачоў.

Паводле яго слоў, пратэсты прадпрымальнікаў могуць стаць сур'ёзным штуршком для развіцця дэмакратыі ў краіне. «Нават тыя, хто

ўчора не выходзіў на плошчу і працуе сёння на рынках, актыўна абмяркоўваюць учорашняю акцыю і гавораць пра тое, што калі указ № 760 ня будзе скасаваны да вясны, то хваля пратэсту толькі ўзмацніцца і прывядзе ў палітычную плоскасць», упэўнены прадпрымальнікі.

Ён лічыць, што «указ пралабіраваны буйным бізнэсам і супярэчыць

заможнай практыцы. Але ўлады ня хочуць гэтага прызнаць і адмяніць дыскрымінацыйны ўказ, ня вырашаюць праблему, чым заводзяць яе ў тупік, таму ў нас застаецца адзін выхад: народны пратэст у выглядзе вулічных дэманстрацый і страйкаў», гаворыць Віктар Гарбачоў.

Пры гэтым лідэр прадпрымальніцкага руху падкрэслівае, што «нараджаецца новая беларуская сыявдомасць за сільной нікога няма, таму абараняцца трэба самому, а эфэктыўна абараняцца можна і трэба, толькі аб'яднаўшыся. Цяпер як раз актыўна ідзе працэс кансалідацыі некалі разрозненых прадпрымальнікаў. Калі ўлады ня пойдучы нам на саступкі, пратэсты будуць ўзмацняцца, мы маем намер ісці да канца», падкрэсліў прадпрымальнік.

Віктар Гарбачоў

КРЫЛАТЫЯ ВЕРШНІКІ

Сяржук Бахун

Артыкул друкаваўся раней у "Маладзевай Думцы".
Друкуецца з дапаўненнямі.

Дапоўніць і перадрукаваць гэты раней напісаны артыкул вымусіў нядаўнавыйшаўшы фільм пад назвай "1612", новы твор расейскага рэжысэра Уладзімера Хадзенкі. Маё абурэнне выклікала тое, што Хадзенка ў сваім фільме называе гусараў з прымацаванымі да сьпіны крыламі ПОЛЬСКІМІ. Насамрэч крылатыя гусары ня маюць дачынення да палякаў, бо выкарыстоўваліся ў войску Вялікага Княства Літоўскага. Пра што я распаўсю ў сваім артыкуле.

У свой час напісаць яго мяне падштурхнула даўняя дыскусія з адным так званым гісторыкам, які ў запале сваёй велічнасці і падыходам нонканфармізму да гістарычных працэсаў, дагаварыўся да таго, што войска Вялікага Княства Літоўскага ня мела ў сваім арсенале такой зброі, як крылатыя гусары.

Упартаць таго "гісторыка" мяне мала здзіўляла, бо ён быў зь іншай краіны і элементарна мог ня ведаць гісторыі Беларусі. Але ж у той момант побач са мной былі й беларусы, але ж, на жаль, і яны чамусьці схіляліся больш да думкі майго апанэнта, маўляў, крылатыя гусары былі толькі ў войску Каралеўства Польскага, а вось нашыя землякі-ліцвіны іх ня мелі. Таму я лічу патрэбным ня толькі распавесць аб крылатых гусарах у войску Вялікага Княства, але й адкрыць некаторыя гістарычныя старонкі аб іхніх слаўных бітвах.

Першыя гусары з'явіліся ўпершыню ў Вугоршчыне ў XV стагодзьдзі. Па-вугорску яны называліся *hussar*. Баявы парадак з выкарыстаньнем гусараў у Цэнтральную Эўропу патрапіў дзякуючы сэрбскім вершнікам, якія пасля захопу іхнай бацькаўшчыны Турэччынай перабраліся ў суседнія краіны, што змагаліся з мусульманскай наваляй. З'уліся яны і ў Вялікім Княстве Літоўскім. Напачатку гусары былі лёгкай кавалерыяй, добра прыстасаванай да сечы з рухавым і хуткім татарска-турэцкім праціўнікам. Пазней яны пачалі прыкрываць галаву й цела шышкамі да панцырамі-кірасамі, а ў бітвах карысталіся доўгімі дзідамі, шаблямі, канчарамі. Для паражэньня праціўніка на адлегласьці ўсё больш

майстрамі лучнага бою, асабліва пры перасьледзе ўцекачоў. У XVII стагодзьдзі ў часы Сычпана Батуры нашыя гусары былі пераўтварэньня ў цяжкаўзброеную кавалерыю. Да паўпанцыраў мацаваліся вялікія апэрэныя крылы для псыхалёгічнага ўздзеяньня на атакаванага праціўніка. З тых часоў падобна апранутых гусараў называлі - КРЫЛАТЫМІ.

Фармацыі крылатых гусараў былі ў той час найгалоўнейшай часткай цяжкай кавалерыі Вялікага Княства Літоўскага.

Характэрнай зброяй былі дзіды. Яны рабіліся з лёгкага дрэва і дасягалі 5-мэтровае даўжыні. Да іхніх жалезных вастрыёў мацаваліся сыцяжкі. Прызначэньне гусарскіх дзідаў было спэцыфічнае. Яны служылі для зьнішчэньня шчыльных чатырохкутнікаў пяхотнікаў-пікіэраў

альбо закаваных у жалеза турэцкіх вершнікаў. У атацы галолам дзіды крышчліся аб панцыры. Але справа зроблена - першыя шэрагі праціўніка парушаліся. Далей наставала чарга пісталетам, шаблямі, рапірамі, у валоданьні якімі гусары былі непараўнальна. Калі ж вопытная пяхота вытрымлівала першы ўдар, гусарскія шыхты з новымі дзідамі паўтаралі атаку. Часам шматкроць.

Тагачасныя і пазнейшыя малюнкi яскрава паказваюць сцэны гусарскіх атак: ураганныя хвалі вершнікаў зь нізка прыгнутымі дзідамі, траляцянне мноства сыцяжкоў. Гледзячы на такія карціны ўяўляеш сабе нават наваліччый шум апэрэных крылаў, прымацаваных да рыцарскіх

панцыраў, аглушальны топат конскіх калытоў і крык тысячаў мужчынскіх горлаў. Менавіта такія атакі крылатых вершнікаў прыносілі найбольшую славу беларускай зброі і нашым палкаводцам.

Упершыню беларуская гусарыя найлепшым чынам засьведчыла сябе ў 1506 годзе ў пераможнай бітве Міхала Глінскага з татарамі пад Клецкам. Па-майстэрску выкарыстоўвалі яе Канстанцін

Астрожскі пад Вішняўцом на Украіне ў бітве з татарамі (1512 год) і на аршанскіх палях - з маскоў (1514 год), Мікалай Радзівіл Руды і Рыгор Хадкевіч на Вуле ў змаганні з маскоў (1564 год), Сцяпан Батура ў часе паходаў на Івана Жалівага (1579, 1580, 1581 гады), Радзівіл Пярун пад Кокенгаўзам на Латвіі пад час бітвы са шведамі (1601 год). Гусарыя была ўлобёным войскам і Яна Кароля Хадкевіча.

Менавіта ў часы гетманства Яна Хадкевіча конныя, асабліва гусарскія, войскі дасягнулі свайго зорнага часу. Найбольш класічны прыклад пераможнага выкарыстання крылатых гусараў - бітва пад Кірхгольмам (1605 год). Перад пачаткам бітвы войска Хадкевіча налічвала 4 тысячы ваюроў, у той час як шведы мелі ўсё 14 тысячцаў. У гэтай бітве шведы так і не знайшлі адказу на пытанне, як адбіцца ад "крылатых дзябляў" са звыярнымі скакуні на плячах, што паўтаралі і паўтаралі атакі. Дзякуючы дасканалай вывучцы, дысцыплінаванасці і палкавому генію Яна Кароля Хадкевіча, крылатыя гусары прынціпіла да поўнага знішчэння шматкроць перасяжчы сілаў праціўніка.

У гістарычнай бітве пад Хациам супраць турэцкага войска ў 1621 годзе войскамі Рэчы Паспалітай камандаваў ліцвін Ян Кароль Хадкевіч. Войска турэцкай налічвала 150 тысячцаў ваюроў, а Рэч Паспалітай мела толькі 60-70 тысячцаў жаўнераў. У крытычны момант, калі войска турэцкага султана Асмана II было як ніколі блізкае да перамогі і падыйшло

каб канчаткова захапіць галоўны вал і лягер разам са штабам войска Рэчы Паспалітай, Ян Кароль Хадкевіч выкарыстаў сваю самую выпрабавальную зброю. Празь "ліцвінскую" браму былі выведзены найлепшыя харугвы беларускіх гусараў пад камандай Мікалая Сняжыцкага, Мікалая Зяноўча, Петра Апалінскага, Яна Рудаміна і Аляксандра Сапегі. Кіраваў крылатымі гусарамі непасрэдна сам Ян Кароль Хадкевіч. Каля тысячы крылатых вершнікаў урэзаліся ў фланг турэцкіх сьціжмаў. Хоць туркі напачатку аказвалі супраціў, але іх шыю былі здрававаны цяжкімі коньмі, прабітыя гусарскімі дзідамі, працягваліся шыю і шыю. Мусульманскі фанатызм ня вытрымаў перад скрышальным напорам маладоўцаў з-пад Дняпра. Дзявыні й Нёмана. Гусарскія шаблі й дзіды 7-га верасня 1621 году працягвалі султана Асмана II і астудзілі яго запал. Простыя разлікі паказалі, што пры такім развіцці падзей у султана проста не застаецца ваюроў. Недабіткі ратавалі жыццё ўцёкамі. Толькі прыцемак раньняга воеўскага веча спыніў вынішчэнне туркаў.

Гэта гусарская атака пад Хациам гучым разам славы шырока і далёка разліччлася па Еўропе.

І ўсё ж такі, вернемся да першапачатковага пытання, чаму ж нашы сучасныя так мала ведаюць пра славу і гонар крылатых гусараў як войска Вялікага Княства Літоўскага? Можа таму, што савецкая, а потым і беларуская

гісторыяграфія абмінала імя іхнага камандзіра, слаўнага сына нашай роднай Беларусі Яна Кароля Хадкевіча. Грэх ён меў вялікі перад савецка-камуністычнымі ідолягамі - ня валодаў пралітарска-сялянскай сьведомасцю, бо разгараў паўстанне ўкраінскіх казакоў і беднаты. Суворава за Пугачова прабылі, а Хадкевічу за Напалеонаў не. Нават у перавай палове 90-х гадоў, калі ціск абзвядаршчыны да нашых гісторыкаў часова паслабеў, яны напэўна па звычцы міналі асобу нашага земляка Яна Хадкевіча. Як міналі і перамогі беларускага войска і нашых крылатых гусараў на палых інфілятах, у вайне з Маскоўшчынай на пачатку XVII стагоддзя, у бітве пад Хациам - гэтыя зусім яшчэ не адгорнутыя старонкі гісторыі нашай мінулысці.

Данесці гістарычную праўду пра крылатых гусараў да шырокага кола грамадства мы зможам адно тады, калі беларускі рэжысёры будуць здымаць праўдзінныя фільмы пра той час. А пакуль старонкі гісторыі Вялікага Княства Літоўскага прысваіваюць каму заўгодна, але толькі не беларусам.

Скарыстаная літаратура:

- Уладзімер Арлоў "Краіна Беларусы"
- "150 пытанняў і адказаў з гісторыі Беларусі"
- Міхась Чарніш "Правадыры крылатых вершнікаў"
- Кастусь Тарасёў "Беларусы"

АДУКАЦЫЯ

<http://edu.euro26.by>

МАГІСТЕРСКАЯ ПРАГРАМА ПА КАНФЛІКТАЛОГІІ ВА УНІВЕРСІТЭЦЕ ЖОРДЖТАУНА

Жорджаўнскі ўніверсітэт (Georgetown University, ЗША) праводзіць набор для навучання на магістэрску ступень па пытаннях канфліктаў і канфлікталогіі. Інавацыйны, але акадэмічны курс выкладаецца на факультэце дзяржаўнага кіравання, мае шырокі міждысцыплінарны дыяпазон і ўключае падрыхтоўку па выбарчай тэматыцы.

Магістранты атрымліваюць адукацыю па адным з абраных накірункаў, прафілюючы і з'яўляюцца: тэорыя вырашэння канфліктаў; адносіны ў групах; міжкультурае ўзаемадзеянне; альтэрнатыўныя шляхі

прадухілення канфліктаў.

Дапаўняльная інфармацыя: conflictresolution@georgetown.edu

Тэрмін падачы заяваў: люты верасень 2008.

НЯМЕЦКАЯ АДУКАЦЫЙНАЯ ПРАГРАМА ДЛЯ МОЛАДЗІ

Калегія імя Тэадора Хойса (праграма фонду Роберта Боша, Нямецкага) прадастаўляе магчымасць беларусам, якія валодаюць нямецкай мовай, атрымаць навыкі праектнай дзейнасці й здзейсніць свой асабісты праект. Беларусы ва ўзросце 16 - 25 год запрашаюцца да ўдзелу ў летніх міжнародных сьмінах у ліпені-жніўні 2008 г. па тэмах: "Эка! Лічбана! Абарона навакольнага асяроддзя"; "Нацыянальны! Радыкальны! Экстрэмісты й нацыяналісты"; "Тэма - гэта твая тэма, вырашаеш ты!"; "Рэлігія і грамадства".

Зацікаўленым беларусам прапануецца запоўніць он-лайн-анкету ўдзелніка ў адным з міжнародных сьмінаў. Анкету вы знойдзіце на сайце: <http://thedor-heuss-kolleg.org>. Неабходна таксама рэкамэндацыя настаяўніка, выкладчыка альбо прадстаўніка НАД, у склад якога ўваходзіць зьняў.

Падрабязную інфармацыю глядзіце на сайце: <http://naviny.by/rubrics/>

Апошні тэрмін падачы заявак - 15 лютага 2008.

ВЕСНАВЫ КУРС "БУДУЧЫНЯ ЕЎРОПЫ"

29 сакавіка - 5 красавіка 2008 г. ў Празе будзе праводзіцца Веснавы еўрапейскі курс "Будучыня Еўропы". Тэматычныя накірункі: сучасны і будучыя практыкі Еўрапейскага З'яву (ЕЗ); актуальныя пытанні папярэння ЕЗ.

Падчас курсу ўдзельнікі павязваюць у паздках, будучы мець магчымасць пазнаёміцца з новымі людзьмі, наведваючы адну з прыгажэйшых сталіц Еўропы. Анкету для ўдзелу можна запоўніць у Інтэрнэце на адрасе, які паддадзены ў кантактах. Акрамя анкет, неабходна накіраваць сваё рэзюмэ, матывацыйны ліст (не больш за 500 слоў) і пасведччанне аб веданні англійскай мовы (сертыфікат IELTS ці TOEFL, рэкамендацыйны ліст ад выкладчыка англійскай мовы, альбо

афіцыйны ліст аб заканчэнні курсаў англійскай мовы).

Навучанне платнае 670 еўра. Для кандыдатаў, якія дашліць дакументы да 1 лютага 2008 г., кошт навучання 580 еўра. У кошт уваходзяць аплата за навучанне, раздаткавыя матэрыялы, малы, дапаможнікі, пражыванне, 2-разовае харчаванне, практычныя пазедкі, экскурсіі і культурныя мерапрыемствы. Асобы, якія жадаюць узяць ўдзел, могуць звяртацца за атрыманнем стывендыі для навучання на курсе ў сваёй універсітэты,

няўрадавыя арганізацыі, дзяржаўныя ці прыватныя ўстановы. Арганізатары могуць выдаваць мяркуемыя ўдзельнікам ліст-пацвярджэнне для патэнцыйных спонсараў.

Кантакты: ESI 2008, Centrum pro veřejnou politiku, Vjezdova 150, 190 11 Prague 9, Czech Republic;

факс: +420 281 930 584; эл. сувязь: esi@cpvp.cz, <http://www.cpvp.cz/>

Апошні тэрмін падачы заявак да 15 лютага 2008

БЕРАСЬЦЕ: ПЕРАНАСЫЧЭНЫЯ РОКАМ

www.music.fromby.net

На прапанову сайту Тузін Гітоў берасьцейскія музычныя вынікі падзеў дацэнт катэдр музыкі і сьпеваў Берасьцейскага дзяржаўнага ўніверсітэту, музычны журналіст, аглядальнік сайту zvuki.ru Генадзь Шостак: «Тэндэнцыя, якую варта адзначыць рэзка зьнізіўся інтарэс да рок-музыкі. Так, канцэрт улетку адной з культурных берасьцейскіх камандаў «Дай дарогу» быў спачатку перанесены, а потым наогул адменены, бо зусім не раскупаліся квіткі».

Па-першае, што мушу сказаць, што няма той разьдранасці, што была між берасьцейскімі музыкамі яшчэ некалькі год таму. Такая тэндэнцыя дакладна абачачылася за гады тры таму былі ўсе зборы, а потым кожны стаў паасобку. Натуральна, што гэта не спрыяла разьвіццю берасьцейскай сцэны.

Нашым гуртам-вэтэранам шанец. Напрыклад, «Сад» выдаў на маскоўскай кампаніі «Містэрыя гуку»

расейскія складанкі. Згадайма хоць бы «Шалёныя бабкі», што выдала Real Records. Таксама выйшла іх уласная складанка «Supersession» (з альбому 2002 і 2004 гадоў) на лэйбле Sinteze ў Маскве.

Адрадзілася сетка легендарная берасьцейская каманда «Ахова прыроды» Дзімы Палярніка. У кастрычніку яны далі канцэрт у ГДК разам зь менчукамі з гурта «Нагуаль». Палярніка я калісьці назваў «берасьцейскім Башлачовым», праўда пуюць яны парасейску, але робяць вельмі цікавую музыку, спалучаючы некалькі стыляў адджаз-року да бард-року.

Некалькі нашых камандаў выдаюць свае альбомы за ўласныя грошы дзе дэбютаваць. Зь іх парадвала праца гурта Too Late: Frozen. Варта адзначыць посьпехі бразоўскага гурта :B:N: яны эздзілі на «Басовішча», бралі ўдзел у шмат якіх фестлах, як у Польшчы, так і ў нашай краіне. Працую над новым альбамам «Сьцяна», але праз занятасьць іх гукаінжынера Тоніка Харытонава (ён працуе і з :B:N: і з «Сад», і з маскоўскімі выканаўцамі) справа ідзе ня надта шпаркімі тэмпамі.

Мэталева каманда Wolfshade зараз працуе над буйным цыклічным сымфараковым творам на вершы Янкі Купалы.

Тэндэнцыя, якую яшчэ варта адзначыць рэзка зьнізіўся інтарэс да

рок-музыкі. Так, канцэрт улетку адной з культурных берасьцейскіх каманд «Дай дарогу» быў спачатку перанесены, а потым наогул адменены, бо зусім не раскупаліся квіткі. Пэрыядычна праходзяць канцэрты ў клубе «Матрыца» там з посьпехам пэрыядычна выступае гомельскі гурт Rasta, але берасьцейскія каманды так выступаюць вельмі рэдка. Наогул жа «Матрыца» (клуб афіцыйна завецца «Matrix») апынулася пад пагрозай закрыцця. Хутка тут будзе казіно, бо як клуб ён сябе не апраўдае. У такім разе хадзіць на рок-канцэрты ў Берасьці ня будзе куды. Затое ахвотна зазіраюцца на канцэртах расейскіх гуртоў. Як, напрыклад, выступ «Спіліна».

Калі рэзюмаваць, то берасьцейская музычная сцэна знаходзіцца ў заняпадзе. Такі настрой маю ня толькі я, але і шмат якіх музыкі. Усеагульны пэсымізм: ніхто берасьцейскую музыку не спажывае і нікому яна не патрэбная. Згадаеца 1999 год, калі гранжавы гурт «Клей»

сваімі высылкамі запісаў альбом і ўвесь яго наклад быў вельмі хутка раскуплены. Цяпер пра нешта падобнае нават не вядзецца. Складаецца ўражаньне, што прыйшло перанасычэныя рокам.

Генадзь Шостак
для Тузіну Гітоў

поўны збор сваіх твораў, за вынятак альбому, запісанага на вершы расейскіх паэтаў (паўстала праблема з аўтарскімі правамі). Тамсама выйшла і складанка лепшых песень гэтага берасьцейскага гурта.

На расейскі музычны рынак трапіла і іншая вядомая берасьцейская каманда «Дай дарогу». Іх песні ўваходзілі ў розныя

БЕЛАРУСЫ - БЕЛАРУСАМ: СВЯТОЧНЫЯ ВІНШАВАНЬНІ

polskieradio.pl/zagranica/by

Зінаіда Бандарэнка (народная артыстка Беларусі): Я хачу павіншаваць з Новым годам і Календаром усіх беларусаў, якія жывуць на Беларусі, а таксама за мяжой. Хачу пажадаць шчасця і здароўя, а гэта галоўнае, да чаго мы павінны імкнуцца. Важна таксама не згубіць у Новым годзе таго добрага, што ўсё-такі было ў мінулым, а набыць больш шчасця. Усім добрабыту, плёну, каханьня, усяго самага найлепшага.

Анатоль Ляўковіч (палітык): Беларусам патрэбна пажадаць больш мудрасці і актыўнасці. Можна мудрасці ў хвапе, але актыўнасці трэба больш, каб гэтая мудрасць змагла рэалізавацца. Жадаю беларусам самавызначэння, каб Беларусь прыйшла сама да сябе. Дзюрэ ў дэ-факта Беларусь яшчэ існуе, дык хай Беларусь існуе як нацыянальная дзяржава, а беларусы няхай сябе адчуваюць, як нацыя, роўная сярод роўных эўрапейскіх нацый. Здароўя, шчасця і ўсяго найлепшага!

Зыммер Вайцхошэвіч (музыка): Жадаю як мага лепш адзначыць святы і пачаць новае жыццё, каб староё адышло ў небыводзі. Каб звыкліся ў нас нейкія новыя думкі і пазытыўныя эмоцыі.

Станіслаў Шушкевіч (палітык): Я б пажадаў беларусам у рэшце рэшт стаць беларусамі і ўспомніць сваю гісторыю. Звацца беларусамі і рабіць усё, каб мы сталі незалежнай і вольнай краінай, дзе гаспадарачы прыйшлі людзі. Каб яны былі кемлівымі, руплівымі і замужнімі.

Лявон Вольскі (музыка): Я ўпэўнены, што ўсе памянаеца да лепшага ў наступным 2008 годзе. Беларусь нарэшце ўступіць у Эўразвяз, музыкі будуць іграць паўсюль вялікія канцэрты, а слухачы будуць на іх хадзіць. Зычу ўсім нічога не баяцца і верыць у пазытыўныя змены ў Беларусі.

Лявон Баршчэўскі (палітык): Беларусам зычу набыць упэўненасці ў сабе. Упэўненасці ў тым, што беларуская дзяржава - гэта іоны найвялікшы набытак у гісторыі, што гэтую дзяржаву трэба зрабіць камфортнай для свайго жыцця, і гэта дзяржава павінна ў незалежным стане ісці ў бок эўрапейскай інтэграцыі. Хачу, каб у наступным годзе гэты рух быў заўважным, і каб усе нашыя праблемы засталіся ў

мінаючым годзе і не перайшлі ў наступны.

Зыммер Бартосік (барт): Хочацца пажадаць, каб нарэшце, часам, хача б па вялікіх святых, беларусы пачалі казаць тое, што яны думаюць насамрэч. З гэтым у нас самая вялікая праблема, і з-за гэтага ўсе нашы астатнія праблемы. Вось калі мы пачнем казаць тое, што мы думаем, а ня тое, што ад нас хочучы пачуць, нашасе жыццё пачне цудоўна мяняцца. Больш шчырасці!

Анатоль Лябедзька (палітык): Як бы мы сябе не чыпілі, усё роўна наступны год будзе бела-чорным. Так пабудавана жыццё, на шалі вагаў заўсёды і добрае, і кепскае. Жадаю, каб гэтая белая паласа была нашмат таўсцейшай і больш шырокай, чым чорная. Здароўя, веры ў сябе! І самае галоўнае - па жыцці быць палітычным аптымістам! Толькі палітычныя аптымісты прыносяць перамены, асабіста для сябе, сваёй сям'і Беларусі.

Андрэй Хадановіч (паэст): Дарэгія сябры і калегі! Мы з вамі бачылі столькі ўсяго, рагаталі з такога ўскага, сумавалі па тым і гэтым, і ведаем: што б не адбылося, да ўсяго можна ставіцца спакойна, аптымістычна, упэўнена, рыхтавацца да горшага, але ў глыбіню душы ведаць, што ўсё будзе добра, і ў рэшце рэшт наладзіцца. Гэтага я вам і жадаю ў бліжэйшым годзе, а таксама ў наступных гадах, кожны з якіх, я шчыра веру, будзе лепшым за папярэдні!

Кроў (музыка): Перадусім жадаю самаўпэўненасці і вызначэння галоўных мэтай на наступны год. Таксама марай, бо з марай усё пачынаецца. Марай можна мець столькі, колькі пажадаеш, а калі насамрэч хачець, тады ўсё ў нас атрымаецца.

Сакрат Яновіч (пісьменнік): Перш за ўсё замужнасці, каб жылося лепей. А замужнасць магчыма толькі тады, калі будзе незалежнасць. А калі не, то будзе каленія. Зычу беларусам, каб не дайшло ў іх да каленіяльнай залежнасці, усё роўна ад каго, ці то ад Расіі, ці то Польшчы, ці яшчэ каго. Толькі незалежнасць дае хлеб. Але незалежнасці ня будзе без пачуцця важнасці, што ты беларус. Я зычу беларусам, каб яны спадзяваліся толькі на сябе, на нікога больш. Каб не чакаць чужой ласкі.

Альманах

“МОЛАДЗЕВАЯ ДУМКА”

Выдаецца нерагулярна з
траўня 2000 г.

студзень 2008
№1 (14)

Рэдактар:
Вінцэнт Вінігрэт

Рэдакалегія:
Серж Джаркаефф
Васіль Захараў
Бася Акіпіч

Карэктара:
Ціна Яноўская

Дызайн і Вёрстка:
Макар Ціхі

Выдавец:
Рэдакцыя газеты
“Маладзевая думка”

Рэдакцыя можа не падзяляць
меркаваньні аўтараў і
друкаваць артыкулы
дзеля далейшай палемікі.

Падпісана да друку: 04.01.2008 г.
у 12:54
Дата выхад: 09.01.2008
Наклад: 250 асобнікаў
Мова выдання: беларуская.

Распаўсюджваецца бясплатна на
правах унутранага рукапісу.

Кантакты рэдакцыі:
e-mail: moladzhevaya@gmail.com

КАЛІ ВЫ ЖАДАЕЦЕ
АТРЫМЛІВАЦЬ “МОЛАДЗЕВУЮ
ДУМКУ” ПРАЗ ПОШТУ, ДАШЛІЦЕ
ВАШУЮ ПОУНУЮ І ДАКЛАДНУЮ
АДРЭСУ (ВУЛІЦА, ДОМ І КВАТЭРА,
ІНДЭКС, ГОРАД, РАЁН,
ВОБЛАСЦЬ)
SMS-ПАВЕДАМЛЕНЬНЕМ НА
НУМАР +3767528397
АЛЬБО НА e-mail:
moladzhevaya@gmail.com

ПРА МАЛЕНЬКАГА ПАТРЫЁТА ЦЫБУЛЬКУ

...І тады я вырашыў расказаць аб прыгодах мужаа хлапчука, гатовага распачаць барацьбу, каб дапамагчы прыгнечаным і гартным, гэты хлапчик сам паказаў мне (вядома, у майёй фантазіі) назваць яго Чыпаліна (Цыбулькай).

Джані Радары

г. Рым, 4 сакавіка 1956 года

карэктурна і малюнак гэтаму «Джані»

“Buon giorno!” Ну, вось, мой Чыпаліна прывіў сваіх сяброў аж у вашу Беларусь, невядомую ні яму, хлапчуку Поўдня, ні самому аўтару. Глядзі ты, як ён далёка сігануў! Мне думаецца, што Чыпаліна наўрад ці марыў аб гэтым, калі гаварыў толькі па-італьянску. “Buon giorno!” - гаворыць ён вам, а перакладчык павінен растлумачыць, што “Buon giorno!” - гэта па-вашаму “Добры дзень!” Мне думаецца, што вы добра разумеете адзін другога і нават станцеце добрымі сябрамі. Чыпаліна (Цыбулька) - італьянец, таксама як і яго бацькі - Чыпала-бацька і Чыпала-маці, яго сябар Вішанька і яго вораг сін’ёр Памідор. Смешныя гэта людзі, ці не так? Вам, напэўна, цікава, як яны атрымалі гэтыя агародныя і садовыя мянушкі? Скажу вам шчыра, што ўпершыню мне прыйшла ў галаву думка апісаць усе прыгоды Чыпаліна на рынку. Быў я тады газетным работнікам у Мілане і часта наведваў рынак: то паглядзець на цэны, то пагаварыць з хатнімі гаспадынямі, а галоўнае, паслухаць, аб чым яны самі гавораць. Там я і наслаўшаўся ўсялякіх гісторый: і пра бедных людзей, у якіх зусім няма чаго есці (такіх у Італіі яшчэ ўжо колькі!), і пра гартнікаў, што не маюць працы. А калі там расказвалі гісторыі аб розных несправядлівасцях і самавольствах! Усе гэтыя гісторыі жывуць у нас, у Італіі, дзе працоўныя змагаюцца за свой надзеены хлеб, за працу, за свае правы і шчасце, супраць тых, якія самі не працуюць, а пануюць над усімі. Дзі, вось, паколькі я быў частым госьцем на рынку і па сваёй прафесіі журналіста

малюўніча, фарбах, як вылізаны рыначныя кошыкі, поўныя спелай садавіны і гародніны. І калі я вырашыў расказаць аб прыгодах мужаа хлапчука, гатовага распачаць барацьбу, каб дапамагчы прыгнечаным і гартным, гэты хлапчик сам паказаў мне (вядома, у майёй фантазіі) назваць яго Чыпаліна (Цыбулькай). Цілер вам зразумела: хлапчик, які так завецца, павінен быў мець і таварышаў, падобных да сябе, павінен быў жыць у асаблівых, адпаведных яго паходжанню, абставінах, так сказаць, у сваім асаблівым свеце, трапляць у такія абставіны, якіх у сапраўднасці ніколі не бывае. Ну, скажам, здаралася вам, напрыклад, калі-небудзь чуць, як гаворыць крот або мядзведзь? Вядома, не. Мне - таксама. А вось у “Прыгодах Чыпаліна” гавораць не толькі краты і мядзведзі, а нават і вуусені... Я не мог зрабіць інакш: у казцы сапраўднасці і выдумка заўсёды цесна пераплятаюцца, арганічна ўваходзяць адна ў другую. Дараваліся гэта, вядома, і майму Чыпаліна-Цыбульцы. І вось я задаю сабе пытанне: што скажаце на гэта вы, беларускія дзеці, такія дасціпныя і кемлівыя - дзеці, якія на сваёй роднай мове гавораць з самага малку, у той час як я, аўтар, толькі-толькі пачынаю адпавядаць з вашай мовы першыя словы. Што вы скажаце пра такія незвычайныя гісторыі, у якіх героі агародніка і садовага паходжання гавораць і дзейнічаюць, дзе жыццёвы размаўляюць, як людзі? Скажаць праўду, я пабойваюся, што вы

запытаеце ў мяне: “Няўжо ў Італіі сапраўды могуць адбывацца такія рэчы?” Мы ж добра ведаем, скажаце вы, што Італія - гэта краіна лімонаў і апельсінаў, краіна вяслых неапіланскіх песень, і ні ў адной з гэтых песень не гаворыцца аб тым, аб чым вы расказваеце!.. Скажу вам у адказ, што я хацеў напісаць такую аповесць-казку, якая была б падобна да народных казак, яшчэ і цілер вядомых вам дзядам і бабулям. А ў казках, як вядома, усе магчыма і ўсе праўдзіва. І ў хацеў аповесці-казцы я імкнуўся паказаць сапраўдныя пачуцці народа, сынам якога я з’яўляюся, мары і надзеі яго сям’і і дачок. Чыпаліна змагаецца па-свойму - забаўна і бесклапотна - і па-свойму, пры дапамозе розных выдумак, падтрымлівае барацьбу майго народа за справядлівую справу. Чыпаліна хацеў бы зрабіць свет такім, у якім ніхто б не пакутаваў ад голаду, і бедны не пакараўся багатым. Гэтага ж хочучы і італьянцы, працуючы, і хто ведае, магчыма вы, чацуючы “Прыгоды Чыпаліна”, хоць крыху пазнаёміцеся з намі, італьянцамі, уявіце, якія мы, што думаем, што цёрпім і за што змагаемся! А ўявіць нас вам будзе зусім няцяжка. Мы адсвяткуем ад вас толькі тым, што замест “Добры дзень!” гаворым “Buon giorno!” А хочам мы таго ж, чаго і вы: свабоды і міру. І ненавідзім мы тое ж самае, што і вы: несправядлівасці і вайну. Ну, што ж, я спадзяюся, што вы добра прымеце, прывіцеце маё пацешнае прыёмнае дзіцё - Цыбульку. І мне вельмі хочацца, каб яго вясёлыя і забаўныя прыгоды захаплялі не толькі вашу фантазію, але і вашы сэрцы. Ну, ідзі, Чыпаліна, ідзі ў Менск, ідзі ў Гомель, у Віцебск, Берасце і Магілёў, ідзі ў такіх зялёных на карце Барысаў, мабыць лясны, ідзі да ўсіх беларускіх дзяцей - гараджан і вясковых! Паводзь сябе добра, і ты пабратэаешся з тысячамі новых сяброў!

Прыгоды Цыбулькі-Чыпаліна і многа цікавых кніг на беларускай мове можна знайсці на www.knihi.com